

ใจเป็นผู้ก่อภพก่อชาติ

คำว่า ใจ ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยทั้งของสัตว์และของบุคคลทั่วโลกธาตุ สัตว์ทุกตัวมีใจนี้เข้าครอง ใจที่จะเข้าครองความเป็นสัตว์เป็นบุคคล เกิดใน กำเนิดต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีเชื้อพาให้ไปเกิด ดังที่เคยกล่าวเสมอว่า อวิชชา ปจฺจยา สงฺขารา เชื้อนี้ฝังอยู่ภายในจิต จนไม่ทราบต้นหมายปลายทางว่า เคยเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันมาตั้งแต่เมื่อไร

แต่จะนานหรือไม่นาน จำได้หรือไม่ได้ไม่สำคัญ สำคัญที่การ พยายามถอดถอน ระวังดับสิ่งเหล่านี้ลงไปได้ด้วยความเพียรของเรา นั้นแลเป็นความเหมาะสมอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับความมืด จะเคยมืด มากี่กี่ปีกี่กัลป์แล้วไม่เคยทราบต้นสายปลายเหตุของความมืดนี้เลย ว่าเคย มืดมาตั้งแต่เมื่อไรอย่างนี้ก็ตาม แต่เมื่อตามไฟขึ้นหรือเปิดไฟขึ้นเท่านั้น ความมืดไม่ได้ขึ้นอยู่กับกาลเวลา แต่ขึ้นอยู่กับความสว่างที่ปรากฏขึ้นเท่านั้น ความมืดย่อมระงับดับไปในทันทีทันใด

ใจจึงเป็นของสำคัญมาก ใจเป็นผู้ก่อภพก่อชาติ ใจเป็นโรงงาน ผลิตทุกข์ทั้งหลาย ผลิตเชื้อให้พาเกิด แก่ เจ็บ ตาย ผลิตวิบากให้เป็น ผลดีชั่วขึ้นมา ถ้าผู้ใจก็จะผลิตแต่ความชั่ว คือ ทำแต่ชั่ว พุดแต่ชั่ว คิดแต่ เรื่องชั่ว เป็นการสั่งสมทุกข์ขึ้นมาภายในตนไม่หยุดหย่อน สถานที่ใด จุดใด เป็นสถานที่ หรือเป็นจุดที่สร้างเหตุดีชั่ว ผล คือ ความสุข ความทุกข์ จะต้องเกิดขึ้นในจุดนั้นโดยไม่คาดกาลคาดเวลา จำได้หรือไม่ได้ไม่สำคัญ จะเกิดที่นั่นและติดอยู่กับที่นั่น ด้วยเหตุนี้จึงต้องให้สำรวจระวังใจผู้คอย ก่อเหตุด้วยความไม่ประมาทอยู่เสมอ

กิเลสฝังใจจิต

คำว่า “กิเลส” เราอย่าคิดว่ามันอยู่ที่ไหน ก็คือ ความคิดความปรุงนี้แหละ เป็นเครื่องมือของกิเลสโดยตรง กิเลสจริงๆ มี ฝังอยู่ในใจ ฝังอย่างจมมิด ไม่ทราบว่าเป็นอะไร กิเลสคืออะไร เพราะมันเป็นอันเดียวกัน ในขณะนั้นมันเป็นอันเดียวกัน มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ กระเทือนใจก็กระเทือนกิเลส

เมื่อแยกแยะกันไปโดยลำดับด้วยความเพียรพยายาม เราถึงจะทราบว่า กิเลสเป็นชนิดใด ใจแท้ หรือ “จิตแท้” เป็นอย่างไร เพราะอำนาจของปัญญาเป็นเครื่องทดสอบ สติเป็นเครื่องระลึกไว้ในงานนั้นๆ ปัญญาเป็นผู้คลี่คลายพิจารณาให้ทราบว่า ผิดหรือถูกโดยทางเหตุผล แล้วก็แก้กันไปได้ตามลำดับของกิเลสที่มีประเภทต่างๆ กัน

เราจะทราบว่าอันไหนเป็นเรื่องของกิเลส อันไหนเป็นเรื่องของธรรม ก็ค่อยทราบไปเรื่อยๆ โดยภาคปฏิบัติจิตตภาวนา แต่เรื่องความทุกข์ เพราะความเพียร ก็ย่อมมีเป็นธรรมดาของการทำงาน ไม่ว่าจะมีความเพียรเพื่อแก้กิเลสขั้นต่ำ ขั้นกลาง หรือขั้นละเอียด เมื่อกิเลสยังมีความทุกข์ในการฝึกฝนทรมานตนก็ต้องมีอยู่โดยดี ถึงจะมีก็ตาม ฟังทราบว่าการทำงานไม่ว่างานชนิดใด งานเล็กงานใหญ่ต้องเป็นความทุกข์ตามความหนักเบาของงาน แต่คุณค่านั้นสูงสมกับงาน

การแก้กิเลส จึงต้องแก้ที่นี้ คือ ใจ แก้ที่อื่นไม่ถูก ไม่เกิดผล การแก้ถูกหลักถูกวิธี กิเลสจะค่อยเบาบางลงและหมดไปจากใจ ผู้ปฏิบัติจิตตภาวนาจึงควรดูใจตัวเองและแก้กิเลสที่ใจเป็นสำคัญ ดูภายนอกแล้วก็ย้อนทบทวนเข้าดูภายในจึงชื่อว่า “เรียนธรรม ปฏิบัติธรรม” อย่าดูแบบโลกๆ ที่ดู ไปรัก ไปชัง ไปเกลียด ไปโกรธ อันเป็นการสังสมกิเลสให้มากจนหนักหน้ำหนักตัว

ที่สุตของจิต

ใจเป็นของสำคัญมากยิ่งขึ้นกว่าวัตถุสิ่งใดทั้งสิ้น ใจเป็นรากเป็นฐานใจเป็นผู้ท่องเที่ยวในภพน้อยภพใหญ่ ตามท่านกล่าวไว้ว่า อเนกชาติสังสารสนหาวิสุต อธิพุพิส ดังนี้ เป็นต้น

การท่องเที่ยวในวิภวสงสารนับประมาณไม่ได้มาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ บัดนี้เราได้ทำลายแล้วซึ่งกมลจักร คือ อวิชชา ได้สิ้นสุดลงไปแล้ว บัดนี้เราเป็นผู้ไม่เกิดอีกแล้ว นี่คือ พระอุทานของพระพุทธเจ้าที่ทรงรื้อกมลจักรที่พัดผ่นอยู่ภายในจิตใจ ให้ได้หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปในภพน้อยภพใหญ่ สิ่งนี้ขาดสะบั้นลงไปแล้ว เหลือแต่วิภวภาวะ คือ ไม่หมุน เป็นความบริสุทธิ์ล้วนๆ นี่ก็หมายถึง ใจ

เราทุกคนมีวาสนาด้วยกัน พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนไม่ให้ประมาณอำนาจวาสนาของกันและกัน เพราะมีอยู่ภายในจิตใจโดยเฉพาะ ไม่เป็นสิ่งที่มาออกร้านค้าขายเหมือนสิ่งของต่างๆ แต่เป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจ ฝังอยู่อย่างลึก ไม่มีใครทราบ แม้ตัวเองก็ยังไม้อาจทราบได้ เพราะมีสิ่งหนึ่งปิดบังอยู่ภายในตัวของตัวเราเอง

แต่พอที่จะทราบได้ว่าเรามีความเชื่อความเลื่อมใสในศาสนาธรรม พอใจในการทำบุญให้ทาน รักษาศีล ภาวนา นี่เป็นเชื้อเดิมแห่งนิสัยของผู้ที่เคยสร้างคุณงามความดี เคยถือศาสนา เคยสร้างบุญญาภิสมภารมาแล้ว จึงยึดหลักนิสัยเดิมนี้ไว้ พอใจกับการบำเพ็ญของตนที่เคยเป็นมา แม้เราจะจำไม่ได้ว่า เราเกิดภพใดชาติใด ได้เคยสร้างคุณงามความดีอย่างไรหรือไม่ประการใดก็ตาม เราก็อธิเอาความเป็นของใจเราซึ่งแสดงอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นสักขีพยานได้เลย จิตเคยอย่างไร ก็ต้องเป็นอย่างนั้น นี่เป็นหลักใหญ่

วาสนาอยู่ที่ใจ สร้างแล้วก็รวมเข้าไปสู่ใจ ๆ โดยลำดับ ๆ เมื่อ
วาสนาบารมีของเราแก่กล้าแล้ว เรื่องมีวาสนามากน้อยหากจะรู้ภายใน
ตัวของเรา นั้น ตอนนั้นเป็นตอนที่เปิดเผยเต็มที่แล้ว เจ้าของเห็นได้อย่าง
ชัดเจน ได้ชมสมบัติ คือ ธรรมชาติอันล้นค่าอยู่ภายในจิตใจของตน ทำให้
เราเกิดความภาคภูมิใจในการบำเพ็ญของเรา แม้ชาติปัจจุบันถ้าหากเราระลึก
ชาติใดไม่ได้ เราก็ได้ภาคภูมิใจจิตใจว่า เราได้เคยทำมาอย่างนั้นๆ จิตใจ
ของเราจึงได้เป็นอย่างนี้ๆ อย่างนี้เป็นต้น เป็นสิ่งที่สอให้เราเห็นได้อย่างชัด

ในโลกนี้ภพภูมิของสัตว์นั้นนะ มีมาก เรอาอย่างนับเพียหมื่นๆ
แสนๆ ภพภูมิเลย มีมากกว่านั้น ที่จิตมีทางที่จะเป็นไปได้อย่างต่าง ๆ นานา เพราะ
สิ่งที่ไม่แน่นอนเหล่านี้แล และสิ่งที่ไม่ไว้ใจเหล่านี้แลซึ่งมีมาก พระพุทธเจ้า
จึงสอนลงในจตุรรวมว่า ผู้ใดเป็นผู้ที่จะไปสู่ในภพชาติใด ๆ ต้องขึ้นอยู่กับ
จิตนี้เท่านั้น เพราะฉะนั้นจงสร้างจิต ฝึกฝนอบรมจิตให้ดีเป็นสิ่งสำคัญ
ถ้าอบรมจิตนี้ด้วยดี คือ โดยศีล โดยธรรมแล้ว จะมีสักกี่ร้อยล้านภพภูมิ
ของสัตว์ก็ตาม จิตจะเกิดในภพภูมิที่ดีเท่านั้น เหมาะสมกับวาสนาบารมี
ของตน สิ่งเหล่านั้นก็เป็นโมฆะไปหมดกับจิตดวงที่มีความดี

ถ้าจิตไม่มีความดี สิ่งเหล่านั้นก็ลื้ออยู่มาก ไกลกับจิตดวงนี้ที่จะ
สวมใส่เข้าไปได้อย่างง่ายดาย พระพุทธเจ้าต้องกีดตองกันเอาไว้ด้วยพระ
โอวาทคำสั่งสอนให้สัตว์โลกทั้งหลายได้พิจารณาพิจารณาและประพฤติปฏิบัติตาม
ซึ่งเป็นแนวทางที่ถูกต้องแม่นยำไม่เป็นอย่างอื่น สุขุข ปุญญสุส อัจฉโย
การสั่งสมซึ่งบุญย่อมนำมาซึ่งความสุข สุขทั้งชาตินี้ สุขทั้งชาติหน้า
ภพหน้า สุขไม่มีจิตมีจาง สุขไม่เบื้อ ก็คือ สุขด้วยอำนาจแห่งบุญแห่งกุศล
คือ ความสุขใจ จึงขอให้พากันอดุสสำหรับพยายาม

พระพุทธรูปเจ้าตรีสรูธรรมด้วยจิตตภาวนา

นี่ละ คราวนี้เป็นคราวที่จะได้เห็นดำ
เห็นแดง เห็นของจริงจังเต็มพระทัย
ของพระองค์ได้ จากการเสด็จออก
ทรงผนวชแล้วบำเพ็ญจิตตภาวนาทุก
วิถีทางที่จะทำได้ ในระยะนั้นพระองค์ก็
ยังไม่ทรงทราบว่า จะชำระชกฟอก
จิตใจนี้ด้วยเหตุผลกลไก วิธีการใดบ้าง
ถึงจะเป็นความถูกต้องตามความมุ่งหมาย
ที่อยากจะกำจัดความเกิด แก่ เจ็บ ตาย
ถึงขั้นบริสุทธ์นี้เสียได้

สุดท้ายก็ทรงบำเพ็ญอุกจุดที่หมาย ได้แก่ จิตตภาวนา ในคืน
สุดท้ายพระองค์ทรงบำเพ็ญอุกจุดที่หมาย นี้เรียกว่า บทภาวนาที่ถูกต้อง
อันเป็นทางแห่งความตรัสรู้ ทรงบำเพ็ญในคืนวันนั้น ทรงกำหนดอานาปานสติ
กำหนดลมหายใจเข้าออก แล้วก็ปรากฏผลขึ้นมาเป็นที่พึงพอใจ เป็นลำดับ
ลำดับ

ในยามต้น คือ ปฐมยาม ก็ทรงบรรลุ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ
ทรงระลึกชาติย้อนหลังของพระองค์ว่าเกิดมากี่กัปกี่กัลป์ เกิดเป็นภพ
เป็นชาติของสัตว์ เทวบุตร เทวดา เปรต ผี ประเภทใดบ้าง พระองค์ทรง
รู้แจ้งแทงทะลุตลอดในบรรดาภพชาติที่พระองค์เคยผ่านมาแล้วอย่างใด ได้
ทราบชัด เรียกว่า ประจักษ์ในพระทัยในปฐมยามนั้น

เมื่อถึงมัชฌิมยามก็ทรงบรรลुरुธรรม **จตุปปาตญาณ** ทรงพิจารณาถึงความเกิดแก่เจ็บตายของสัตว์โลก ทั่วๆ ไป ก็ปรากฏว่าหาประมาณไม่ได้ มากมายที่สุด เช่นเดียวกับภพชาติของพระพุทธเจ้าที่ทรง เล็งเห็นแล้วประจักษ์พระทัยเช่นเดียวกัน จึงทรงย้อนเข้ามาพิจารณาปัจจัยการ ที่ว่า

อวิชชาปัจจัย สงขาร

ด้วยเหตุที่ทรงประมวลความเป็นมาของพระองค์เองจากการเกิด แก่ เจ็บ ตายและสัตว์โลกทั่วๆ ไป โดยทาง **จตุปปาตญาณ** พิจารณา ว่าการเกิดการตายไม่หยุดไม่ถอย สร้างตั้งแต่ความทุกข์มาให้เรามากมาย เช่นนี้ มีสาเหตุเป็นมาจากอันใด พาให้เกิดให้ตายทั่วแดนโลกธาตุไม่มี วันสิ้นสุดยุติได้เลย จึงทรงพิจารณาปัจจัยการ ท่านเรียกว่า **อวิชชาปัจจัย สงขาร**

นี้แล คือ ตัวการแห่งความเกิด แห่งความตาย ความทุกข์ติดตาม ไปด้วยความเกิดนี้ตลอดสาย เพราะออกมาจากอวิชชานี้ ตัวมืดมืดปิดหัวใจ เราไว้อย่างมืดบอดมาตั้งกับตั้งกัลป์ ทรงถอนพรอดอวิชชาตัวมืดบอดพาให้ เกิด แก่ เจ็บ ตาย มาตั้งกับตั้งกัลป์นี้ออกได้โดยสิ้นเชิง ในปัจฉิมยาม นั้นแหละ

พระองค์ทรงติดตามพระจิตของพระองค์ เพราะจิตนี้เป็นแนวทาง มาโดยลำดับ เหมือนเราเดินไปสถานที่นั้นที่นี้ ไปไหนก็มีร่องรอย ถ้าเรา ระลึกได้ เราก็คงได้ชัดเจนว่า เมื่อวานเราไปบ้านนั้น ไปเมืองนี้ ไปทำงาน ที่นั่น วันนี้ไปที่นี้ แล้ววันก่อนเหล่านั้น เราก็คงเคยไปแบบเดียวกันนี้ ก็ทรง พิจารณาย้อนหลังได้หมดเลย นี่พระพุทธเจ้า

พุทธ ธรรม สังฆะ สรรณ คัจฉามิ ปรากฏขึ้นมาจากจิตตภาวนา

พระพุทธเจ้าของเราได้ตรัสรู้ธรรม เป็น **โลกวิทู** รู้แจ้งเห็นจริง ทั้งโลกนอก โลกใน ตลอดทั่วถึง ก็เพราะจิตตภาวนา

พระสาวกทั้งหลายที่ได้เป็นสรณะของพวกเรา ได้กล่าวอ้างเป็น สักขีพยาน หรือเป็นที่ยึดฝากเป็นฝากตายของเราตลอดมาว่า **สงฆัง สรรณํ คัจฉามิ** ท่านก็ปรากฏขึ้นมาจากจิตตภาวนา

พระธรรมที่เราทั้งหลายได้กราบไหว้บูชาอยู่นี้ ก็ปรากฏเป็นผล ขึ้นมาในวงปฏิบัติจิตตภาวนา

จึงเป็นสรณะสามโดยอาการ คือ **พุทธ สรรณํ คัจฉามิ** ได้แก่ พระพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้ธรรม **ธมมํ สรรณํ คัจฉามิ** คือ พระธรรมอันบริสุทธิ์ที่พระพุทธเจ้า ได้ทรงรู้ทรงเห็น **สงฆัง สรรณํ คัจฉามิ** ได้แก่ องค์สาวกซึ่งบริสุทธิ์พุทธโธ เต็มดวงภายในใจ เป็นอาการของธรรมแต่ละอย่างๆ แต่ละอาการ รวม ลงแล้ว พุทธะก็ดี สังฆะก็ดี เข้าสู่จุดเดียวกัน คือ เป็นธรรมทั้งดวง นี่เป็น ชั้นที่ใจ รู้ชั้นที่ใจ ใจบริสุทธิ์เต็มที่ ใจก็เป็นคู่ควรแก่ธรรมอันประเสริฐ เต็มดวงเต็มที่เหมือนกัน

พุทธศาสนาสอนลงที่จิตตภาวนา

ใจอันนี้เสกสรรได้ ส่งเสริมได้ กดถ่วงลงไปได้ จึงต้องพยายามพากันดูใจตนเองให้ดี **หลักใหญ่อยู่ที่ใจ** คนเราที่เดินเคลื่อนไหวไปมาตลอดสัตว์ทั้งหลายนี้ ขึ้นอยู่กับใจเท่านั้นเอง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอะไร พอใจออกจากร่าง เรียกว่า ตายแล้ว ไม่ว่าจะเหินเดินฟากก็ตกลงมา ไปไม่รอดแหละ ถ้าใจออกจากร่างแล้ว ตายแล้วหมดค่า

เวลานี้เรายังไม่หมดค่า ให้พยายามสร้างตัวเองให้จิตสว่างงาม เราจะเห็นได้ชัดเรื่องความสว่างงามของจิต คือ หลักพุทธศาสนาคือหลักธรรมที่ชักพอกจิตใจ ได้แก่ กิเลสตัณหาทั้งหลาย ให้ค่อยสะอาดสะอาดปราศจากความมัวหมอง คือ กิเลสออกจากใจๆ ใจจะสว่างงามขึ้นมาๆ เฉพาะผู้ภาวนาเห็นได้ชัดมาก จิตใจดวงนี้เวลามันมืด มืดจริงๆ บอดจริงๆ ตาใสียิ่งกว่าตาแมว แต่หัวใจมันมืดมันบอด ต่างกันอย่างนี้นะ ตานี้มีก็ดวงก็ตา ก็ไม่สำคัญ ถ้าใจบอดเสียอย่างเดียวพาคณจมได้ทั้งนั้นแหละ

เมื่อสร้างใจให้ดีด้วยศีลด้วยธรรม เฉพาะอย่างยิ่งพุทธศาสนาสอนลงที่จิตตภาวนา คือ ให้ดูตัวใจ ให้ดูดวงใจดวงนี้มันเป็นยังไง นี่ล่ะเรื่องจิตตภาวนา พอดูแล้วเราจะทราบเหตุทราบผลต้นปลายได้เป็นอย่างดีในหัวใจของเรา เพราะต้นเหตุมหาเหตุอยู่ที่นั่น

กิเลสตัณหาทั่วโลกธาตุรวมอยู่ที่ใจดวงเดียว ธรรมทั่วแดนโลกธาตุเป็นธรรมที่สว่างกระจ่างแจ้งที่สุด ก็มารวมอยู่ที่หัวใจดวงเดียว เมื่อเราได้อบรมจิตใจของเรา ชักพอกสิ่งที่ไร้ค่าไร้ราคา คือ กิเลสตัณหาที่ออกเสีย ส่งเสริมทางดีงาม ได้แก่ ดูจิตใจ ชักพอกจิตใจของตนให้มีความสงบร่มเย็นใจเมื่อได้รับการบำรุงรักษาแล้วจะค่อยสว่างงามขึ้นมาๆ และสว่างไสวกระจ่างแจ้ง อยู่ที่ไหนสว่างกระจ่างแจ้ง นี่ล่ะใจสำคัญมากนะ

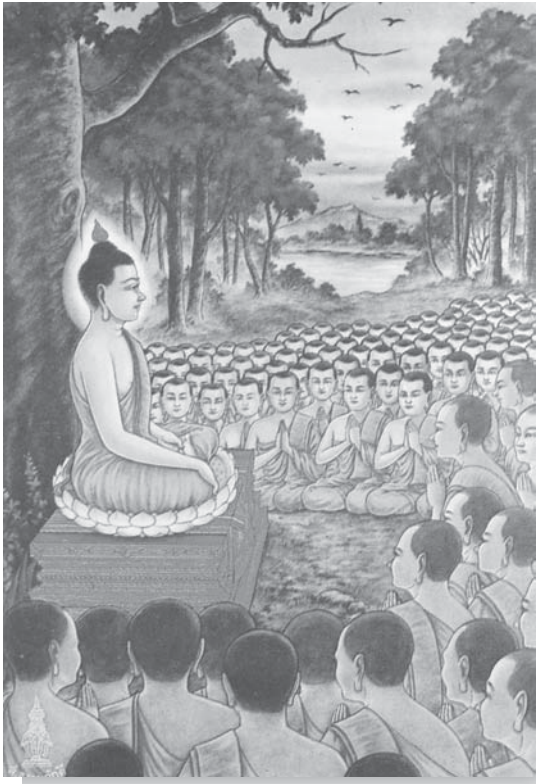
จิตตภาวนาเป็นหัวใจของพุทธศาสนา

ความจริงของศาสนาแล้วมีแต่จิตตภาวนาเป็นสำคัญมากที่สุด เป็นเนื้อ เป็นหนัง เป็นจิต เป็นใจ เป็นหลักศาสนาอย่างแท้จริง ในวงคำสอนของพระพุทธเจ้าที่มุ่งมั่นต่อสิ่งเหล่านี้มากที่สุดยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด การสร้างก็มีบ้างเล็กๆ น้อยๆ ส่วนมากก็เป็นประชาชน ญาติโยม เขาทำให้ไม่ได้ใหญ่โตอะไรนักนะ

เราไปดูซิ ตามฐานของพระคันธกุฎีของพระพุทธเจ้าในอินเดีย ที่เขามาเล่าให้ฟัง เราก็เอามาคิดเหมือนกัน ใหญ่โตที่ไหน ท่านระมัดระวังมาก เช่น อย่างนางวิสาขาจะสร้างวัดสร้างวิหารอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ทรงมอบให้พระโมคคัลลาน์เป็นผู้คอยดูแลตกแต่งเตือน เพราะพระโมคคัลลาน์นั้นเป็นพระอรหันต์แล้ว ไม่มีอะไรจะเสียหายเกี่ยวกับเรื่องการก่อสร้าง ส่วนพระทั้งหลายไม่ปรากฏว่าได้เข้าไปเกี่ยวข้องเลย ก็มีพระโมคคัลลาน์เท่านั้นคอยแนะนำช่างเขา นอกนั้นก็มิแต่ชี้ให้เข้าป่า เข้าเขา ตามร่มไม้ ในถ้ำ เจือมผาต่างๆ เพื่อภาวนาอย่างเดียว นั่นล่ะ หลักศาสนาแท้เป็นอย่างนั้น

ท่านก็กล่าวไว้ว่า คันถธุระ วิปัสสนาธุระ อันเป็นของคู่เคียงกัน แต่หลักใหญ่ของศาสนาที่ท่านทรงมุ่งมั่นจริงๆ ก็คือ จิตตภาวนา ด้านนามธรรมเป็นสำคัญมากกว่าด้านวัตถุ ถ้าจะว่าไม่มีก็ความจำเป็นยังมี พระก็มาจากคน ประชาชนญาติโยมเขามีบ้านมีเรือน พระก็ต้องมีที่พักที่อาศัย จำเป็นก็ต้องสร้าง ต้องทำขึ้น พอได้อยู่อาศัยเพื่อจิตตภาวนาเป็นสำคัญ แต่ไม่ได้เพื่อความหรูหราโก้เก๋ มีชื่อ มีเสียง มีเกียรติยศจากการก่อสร้างอย่างนั้น มุ่งทางด้านจิตตภาวนาเป็นสำคัญมาก

เพราะฉะนั้นในอนุศาสน์จึงไม่เว้น เวลาบวชแล้วสอนรุกขมูลอยู่ร่มไม้ ชายป่า ชายเขา ไปเป็นลำดับลำดับ พบกันพูดแต่เรื่องอรรณ

เรื่องธรรม เรื่องจิตตภาวนา ไม่ได้พูดถึงเรื่องการก่อสร้าง การได้การเสีย การซื้อถูกขายแพง เรื่องโลกเรื่องสงสาร อันเป็นเรื่องฆราวาสเขาทำกัน พระไม่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ประพฤติปฏิบัติกำจัดกิเลสออกจากใจของตน โดยถ่ายเดียวเท่านั้น

รากแก้วพระพุทธานุศาสนายุทธจิตตภาวนา

ความรู้ทางภายในใจจึงแม่นยำมากทีเดียว สดๆ ร้อนๆ ไม่มีกาลนั้น สถานที่นี้ ความจริงเป็นความจริง เป็นปัจจุบันธรรม สดๆ ร้อนๆ ตลอดเวลา ใครรู้เข้าไปบ๊ีบ ยอมรับทันที อย่างสวรรค์ นิพพาน นรกอเวจี ให้รู้เข้าไปชื่อนะ มีมาตั้งแต่เมื่อไร แล้วฟังไปเจอ อันนี้มีมาก่อนแล้ว ยอมรับทันที สดๆ ร้อนๆ อย่างนี้ จึงต่างกัน

ภาคปฏิบัติ พุทธศาสนาเรานี้จะเด่นทางด้านจิตตภาวนานะ ใครอยู่ที่ไหนยืนย่นได้ตามกำลังของตัวที่รู้ที่เห็น แต่ถ้าไม่ได้ปฏิบัติทางด้านจิตตภาวนา มันก็เป็นนิสัยไปธรรมดา มีลมเหลวไปได้ การทำบุญให้ทาน มีความลมเหลวไปได้ คือ เป็นธรรมดาของนิสัย

แต่พอมีจิตตภาวนาเข้าแทรก ได้รู้ภายในจิตใจเป็นเครื่องประกอบกันแล้ว เรื่องการให้ทาน การรักษาศีลจะละเอียดล่อไปตามๆ กันไปเลย ยิ่งละเอียดล่อ ทุกสิ่งทุกอย่างออกไปเป็นความละเอียดล่อไปหมด เพราะจิตละเอียด จิตฉลาดแหลมคม คอยดูและอะไรจะทำอะไร ควรไม่ควรมันจะเป็นอยู่ภายในจิตๆ นี้ นี่ละจิตตภาวนาจึงเป็นของสำคัญนะ เวลาได้รู้ขึ้นในจิตแล้วอะไรจะเหมือน ไม่เหมือน

เรื่องจิตตภาวนาจึงอยากให้พี่น้องทั้งหลายพากันไปปฏิบัติ เพศหญิงเพศชายไม่มี จิตนี้ไม่มีเพศ ธรรมไม่มีเพศ บาปบุญไม่มีเพศ ใครทำดีทำชั่วเป็นดีเป็นชั่วด้วยกันทั้งนั้น นี่ธรรมปฏิบัติ ถ้าเราปฏิบัตินี้ก็เป็นอย่างกาลิโก ให้ผลเป็นลำดับลำดาไปเหมือนกัน จึงอยากให้พากันสนใจทางด้านจิตตภาวนาบ้าง ให้ได้รู้ได้เห็น สิ่งทีพระพุทเจ้าทรงแสดงไว้แล้วนั้น พออันนี้เจอเข้าไปบ๊ีบนี้จะสดๆ ร้อนๆ หมดเลยนะ ไม่มีอดีต-อนาคต ว่ากาลนั้นสมัยนี้ ช้านานประการใดไม่มี พอเจอบ๊ีบนี้เป็นปัจจุบันทันที

สดๆ ร้อนๆ ทุกอย่าง ที่ท่านสอนไว้เหล่านี้ไม่มีผิดนะ ไม่มีผิดเลย

เช่นว่า บาป บุญ นรก สวรรค์ เปเรตตีประเภทต่างๆ จนกระทั่งถึงสวรรค์ พรหมโลก นิพพาน ถูกต้องเป็นสวากขาตธรรมตรัสไว้ชอบแล้วทุกอย่าง ที่มันไม่ชอบ ก็คือ มวลสัตว์นั้นแหละ มันลุ่มๆ คลำๆ อะไรที่ไม่เห็นไม่รู้ ก็ว่าไม่มีไปเสีย ไม่มีไปเสีย ดีไม่ดีลบไปเลย เพราะกิเลสมันมีอำนาจอยู่ในหัวใจทุกคน แต่พอธรรมแทรกเข้าไปๆ อะไรที่จะยอมรับกันนี้ ธรรมปรากฏขึ้นในใจแล้วยอมรับทันทีๆ ใครเชื่อไม่เชื่อไม่สำคัญ ความรู้ความเห็นเป็นของเรา เราเป็นผู้รู้เองเห็นเอง ใครเชื่อไม่เชื่อขึ้นอยู่กับใคร ขึ้นอยู่กับเราผู้รู้เองเห็นเอง นั้นเป็นอย่างนั้นละนะ

ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ปฏิบัติเถอะ เรื่องจิตตภาวนาสสำคัญมากทีเดียว นี่ละรากแก้วพุทธศาสนาอยู่ที่จิตตภาวนา เวลานี้พวกเราชาวพุทธได้แต่กระพี้ ไม่ได้แก่น คือ การให้ทาน รักษาศีล ทำความดีประเภทต่างๆ เป็นกระพี้ทั้งนั้น เมื่อเทียบเข้าไปหลักจิตตภาวนา นั่นคือ แก่นแท้ ถ้าใครได้ปฏิบัติเข้าไปตรงนี้แล้ว ได้สัมผัสกับแก่นแท้มากน้อยเพียงไร ความดีนี้จะกระจายออกมา ความละเอียดลออทุกอย่างจะออกมาจากจิตตภาวนาทั้งนั้น ทุกอย่างละเอียดลออไปตามๆ กัน มันอยู่ที่ใจนะ ใจเป็นของสำคัญมาก

จิตนี่เป็นธรรมชาติได้ตัวกัน

ใจดวงนี้ให้ตายไม่ตาย ไปเกิดในภพใดๆ มีแต่บาปแต่กรรม กิเลสพาให้หมุนไปเกิดๆ ถ้าผู้มีบุญมีกุศลก็ไปเกิดในทางดี ผู้มีบาปก็ไปเกิดในทางชั่ว ทั้งสองนี้เป็นผู้หมุนจิตให้ไป

ใจนั้นไม่เคยตายแต่ถูกหมุนไปตลอดเวลา ตกนรกหมกใหม่ตั้งก็กัปก็กัลป์กว่าจะพ้นขึ้นมาได้ ก็ยอมรับทุกข์ ทุกข์ขนาดไหนยอมรับทั้งนั้น แต่ให้ใจฉิบหายนี้ ไม่มีฉิบหาย แล้วก็ผ่านพ้นขึ้นมาได้

เพราะโลกนี้เป็นโลกสมมุติ ถึงจะนานแสนนานก็ค่อยเปลี่ยนแปลงกันมาตามกาลเวลาของมันนั้นแหละ เปลี่ยนเร็ว เปลี่ยนช้า เปลี่ยนมา เปลี่ยนมาจนได้ จนกระทั่งถึงพลิกตัวเป็นคนดี บำเพ็ญกองการกุศลผลบุญที่นี้กลายเป็นความดีหมุนจิตใจแล้วที่นี้ เมื่อกลายเป็นความดีหมุนจิตใจแล้ว หมุนขึ้นๆ ด้วยอำนาจแห่งความดี มีแก้ไขที่จะบำเพ็ญตนเองโดยลำดับลำดับเอาจนกระทั่งหลุดพ้นไปได้ถึงวิมุตติพระนิพพาน

เมื่อถึงนั้นแล้ว จิตดวงนี้สูญไหม? พิสูจน์ด้วยจิตตภาวนา มันถึงชัดเจนมากนะ พระพุทธเจ้าก็พิสูจน์ด้วยภาวนา จึงได้ทรงแสดงแก่สัตว์ทั้งหลายว่า ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ พระองค์เองทรงระลึกชาติถอยหลังได้ก็กัปก็กัลป์ เรื่องเกิดเรื่องตายเหมือนสัตว์ทั่วๆ ไป จุตูปปาตญาณ ทรงเล็งญาณดูความเกิดของสัตว์ทั้งหลายก็แบบเดียวกันๆ ทั้งสองนี้เป็นมาจากไหน เป็นมาจาก อวิชชาปัจจุชา สงขารรา ปัจจุชาการ ท่านจึงค้นเข้าไปหาต้นเหตุของมันนี้ เมื่อค้นเข้าไปปรือถอนต้นเหตุนี้ออกหมดแล้ว อวิชชาดับเป็นนิโรธขึ้นมาโดยสิ้นเชิง ตรัสรู้ขึ้นมา ที่นี้เป็นธรรมชาติล้วนๆ ใจดวงนี้แล้วฉิบหายไหมละ ธรรมชาติ

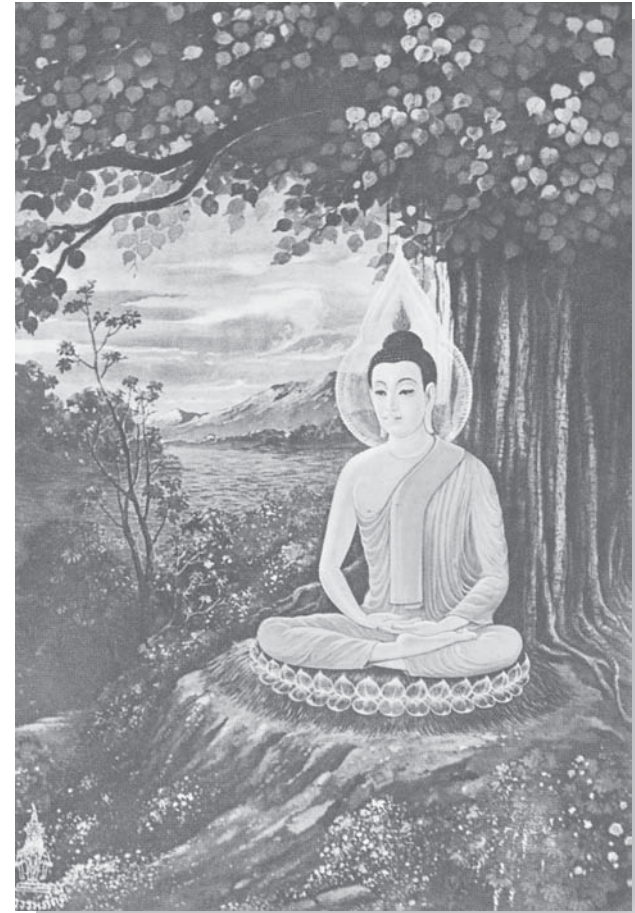
นิพพานเที่ยง จะหมายถึงอะไร ก็หมายถึง ธรรมชาติ อันนี้ทั้งนั้น พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ สาวกทั้งหลายทุกๆ องค์ กำหนดไม่ได้เลยว่ามีมากมีน้อยเพียงไร น้ามหาสมุทรทะเลหลวงกว้างแสนกว้างยังกำหนดได้นะ บรรดาพระพุทธเจ้าทั้งหลายและสาวกทั้งหลายที่กลายเป็นธรรมชาตินี้ยังกว้างครอบโลกธาตุไปอีก นี่สูญไหม? นี่ละที่ท่านว่าธรรมมีอยู่ คือ ธรรมชาตินี้แหละ ออกจากจิตที่บริสุทธิ์ กลายเป็นธรรมชาติขึ้นมาครอบโลกธาตุ ที่ท่านว่าธรรมมีอยู่

เวลาเรามาปฏิบัติก็เดินตามทางสายนี้ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่มี พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์มาแนะนำสั่งสอน หรือครูบาอาจารย์สอน ชี้แนวทางไปตามกัน ก็ค่อยบำเพ็ญไปตามๆ ก็เดินไปเรื่อยๆ จนถึง ธรรมชาติเหมือนกัน นี่ละ ธรรมชาติไม่ใช่ของสูญ ธรรมชาติไม่ใช่ของจับหาย นี่ละถึงที่สุดแล้วที่นี้จิตดวงนี้นะ ที่ไปตกนรกอเวจีก็ภพ ก็ชาติ ก็กัป ก็กัลป์ ก็ยังต้องหมุนกลับไปกลับมาตามโลกอนิจจัง จนกระทั่งถึงธรรมชาติ

พอถึงธรรมชาติแล้ว ท่านเรียกว่า นิพพานเที่ยง ถึงที่นั่นแล้วหมด สมมุติ จึงไม่มีอะไรแปรปรวน อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่มีในธรรมชาติ ไม่มี ในจิตของท่านผู้บริสุทธิ์ นี่แหละเรียก ธรรมชาติ สูญไหมละ? พิจารณาให้ดี

จิตของเราจะสามารถจะเป็นธรรมชาติได้ด้วยกัน เพราะไม่เคยสูญ แต่เวลานี้ถูกครอบงำอยู่ด้วยบาป ด้วยกรรม ด้วยกิเลสตัณหา เอากิเลส นี้พูดก่อน มันจึงพาให้วกเวียนเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างนี้ตลอด ให้พากันสร้าง ความดี ซึ่งเป็นการชำระล้างความชั่วทั้งหลาย แล้วตัดกาย วาจา ใจ ของตนให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ดีตามทางของศาสนา

โอวาทคำสั่งสอนของท่าน อย่าฝ้ออย่าฝืน คำสอนนั้นคือ องค์ ศาสดา และพระวินัย เช่น ศีล ก็คือ องค์ศาสดา ธรรม ก็คือ องค์ศาสดา ให้ปฏิบัติตามแนวทางของศาสนา เราจะมีศาสดาติดจิตติดใจเราไป

ด้วยการให้ท่าน รักษาศีล เจริญเมตตาภาวนา มีศาสดาติดตัวไป ความ แคล้วคลาดปลอดภัยก็มีประจำใจเรา จากนั้นไปก็ก้าว ก้าวขึ้นถึงธรรมชาติ ด้วยกัน พอถึงนั้นแล้วสิ้นสมมุติ เรียกว่า นิพพานเที่ยง คือ ธรรมชาติ อันนี้เอง ให้พากันจำเอาไว้

จิตเป็นสิ่งที่ฝึกได้

จิตเป็นสิ่งที่ฝึกได้ ถ้าฝึกไม่ได้พระพุทธเจ้าก็ไม่สอนให้ฝึก พระพุทธเจ้าก็ไม่บริสุทธิเพราะฝึกไม่ได้ มันเป็นอริยธรรม คือ เป็นสิ่งที่ไม่ควรเป็นได้ แล้วจะเป็นได้อย่างไร แต่นี่เป็นอริยธรรม สิ่งที่ไม่ควรเป็นไปไม่ได้ ศาสนธรรมที่สั่งสอนโลกก็เป็นอริยธรรม เหมือนกับโลกทั้งหลาย ในธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์นี่ เป็นธรรมที่อยู่ในฐานะของโลกที่จะปฏิบัติได้ตามสติกำลังของตนด้วยกัน

สิ่งใดที่เป็นอริยธรรม พระพุทธเจ้าจะไม่นำมาแสดงให้สัตว์โลก เสียเวลาลำเวลาเลย และพระองค์เองก็ไม่ทรงสอนให้เสียเวลาเหมือนกัน ธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์นี้อยู่ในวิสัยของสัตว์โลก ที่จะสามารถประพฤติปฏิบัติได้ แม้ไม่ทุกรายก็ตาม แต่มีจำนวนมากต่อมากที่จะสามารถรู้ได้ เป็นไปได้ตามธรรมแ่งนั้นๆ รวมแล้ว ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ เพื่อจรรณิสัยของสัตว์ที่มีจำนวนมาก จะได้เลือกเอาตามจรรณิสัย หรือ ความถนัดของตนไปปฏิบัติจนปรากฏผลขึ้นมา

พระป่ากรรมฐานร้อยปีขจิตตภาวนา

เราสนใจอยากให้เห็นน้องชาวพุทธเราสนใจกับพุทธศาสนาตามที่พระองค์ท่านได้ประกาศสอนมา เวลานี้เป็น ๒,๕๐๐ กว่าปี ไม่ค่อยมีใครสอนจิตตภาวนาหลังจากครั้งพุทธกาลมาแล้ว

คือ ครั้งพุทธกาลก็มีพระพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวกท่านผู้ทรงมรรค ทรงผลในธรรมเหล่านี้ คือ จิตตภาวนา เป็นภาชนะรับรองมรรคผลนิพพาน โดยตรง ที่นี้ไม่มีใครสอน มีแต่ระยะนั้น จากนั้นมาผู้สอนก็สอนไม่ได้ เพราะไม่ได้ทำ ไม่ได้เป็น ก็เลยประหนึ่งว่า เวลานี้จิตตภาวนาที่เป็นแก่น ของพระพุทธศาสนาแท้ๆ ไม่มี ก็มีแต่เรื่องทาน เรื่องรักษาศีล เรื่อง ภาวนาซึ่งเป็นแก่นอันสำคัญ หรือรากแก้วอันสำคัญนี้ไม่ปรากฏ ไม่มีใคร ค่อยสอนกัน

ระยะนี้เราก็ได้ฟื้นขึ้นมาสอนบรรดาพี่น้องทั้งหลาย ให้เห็นความ สำคัญของจิตตภาวนาว่า เป็นทำนบใหญ่ที่จะรวมแห่งกุศลทั้งหลาย จนกระทั่งมหากุศล ลงในจุดนั้นหมด แต่ภาชนะอันนี้ไม่มีใครสร้างใครทำไว้ ะไรๆ มากก็ไหลเกลื่อนกลาด น้ามากก็ไหลเกลื่อนกลาดไปหมด ท่วมบ้าน ท่วมเมืองไป มันไม่มีที่เก็บน้ำ ที่นี้บุญกุศลก็เหมือนกันได้มาแล้วก็เคลื่อน อยู่ข้างหัวใจเจ้าของนั่นแหละ ไม่มีที่ลง จึงสอนเรื่องจิตตภาวนาซึ่งเป็น จุดสำคัญ ทั้งมีอานิสงส์มากด้วยนะ

การภาวนาจะเป็นขึ้นในปัจจุบัน ขณะที่ภาวนาด้วยเหตุผลกลไก ะไรก็ตาม จะไม่เป็นขึ้นก็ตาม การภาวนานี้มีอานิสงส์มากมาดั้งเดิม ยิ่งภาวนาด้วยแล้วก็ยิ่งจะรู้ได้เห็นสิ่งต่างๆ ตามทางของศาสนาที่ทรงรู้ ทรงเห็นมาก่อนแล้ว ตลอดสาวกทั้งหลายที่เป็นสรณะของพวกเรา ล้วนแล้ว แต่ท่านผู้บำเพ็ญและทรงรู้ทรงเห็น อันเป็นผลตอบแทนมาโดยลำดับ

จนกระทั่งระยะหลังๆ นี้ เราอยากจะทำหายเจ็บไป เรื่องการภาวนาไม่ค่อยมีในวงพุทธศาสนาแล้ว เพราะผู้ทำภาวนาไม่ค่อยมี แล้วก็มาหาไม่มีผลแห่งความเป็นขึ้นของการภาวนาจึงไม่ค่อยปรากฏ เพราะไม่มีผู้ทำ ไม่มีผู้ทำก็ไม่ปรากฏ แล้วก็ไม่มีใครมาสอน

สุดท้ายศาสนาก็จะหมดไปๆ ถ้าจิตตภาวนาหมดไป ศาสนาก็หมดหลักหมดเกณฑ์ไป จะไม่มีอะไรเป็นเครื่องทรงดอกทรงผลต่อไปได้ เพราะต้นลำไม่มี ต้นลำเสียไปหมด จนถึงขนาดว่ารากแก้วรากฝอยจะขาดสะบั้นลงไป คือ จิตตภาวนาจะไม่มีในวงพุทธศาสนาเลย

เราจึงได้รื้อฟื้นขึ้นมาเรื่องจิตตภาวนา ซึ่งเป็นธรรมสวดๆ ร้องๆ มาตั้งแต่พระพุทธเจ้า แต่ไม่มีใครรื้อฟื้นขึ้นมาชมธรรมประเภทที่เลิศเลอนี้ จึงประหนึ่งว่าไม่มี หายเจ็บไปหมด นี้เรากำลังรื้อฟื้นขึ้นมาจากการสอนจิตตภาวนา เพราะธรรมนี้เลิศเลอจริงๆ ยอมรับ

เราที่นำมาสอนพี่น้องทั้งหลายนี้ สอนมาจากการยอมรับธรรมทั้งหลายเหล่านี้แล้วด้วยความแน่ใจ พระพุทธเจ้าประหนึ่งว่าประทับอยู่ข้างหน้าเราตลอด เมื่อลงจิตตภาวนาได้เห็นผลขึ้นมาแล้ว พระพุทธเจ้าไม่ได้อยู่ห่างไกลนะ จะติดพันกับหัวใจเรา รู้มากรูน้อย พระพุทธเจ้ารู้มาก่อนๆ สดๆ ร้อนๆ จากธรรมของเราที่เป็นพยานกันนี้แหละ ค่อยรู้ค่อยเห็นขึ้นมา

ที่นี้การปฏิบัติในระยะหลังมานี้ มาสมัยหลวงปู่มั่นเรา มีจิตตภาวนากระจายออกไปกว้างขวางพอสมควร เวลานี้พี่น้องทั้งหลายก็พอทราบได้คือ แต่ก่อนไม่มีเลย เพราะไม่มีใครภาวนา มีแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านไปภาวนาอยู่ในป่าในเขา ไปในที่บางแห่งบางสถานที่ ก็ถูกเขาจับเขาไล่ ทว่าเป็นพระจรจัด พระปลอมพระปลอมไปอย่างนั้น ถูกจับถูกไล่ เยอะนะหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ไป พระบ้านไร่พระป่า เข้าใจไหมละ

พระป่า เช่น หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ พระบ้านกิตติที่เราเห็นนี้แหละ เลยถืออันนี้เป็นของจริงขึ้นเสีย ทั้งๆ ที่มันปลอม ของจริงแท้กลายเป็นของปลอม ถูกไล่ ท่านก็อุตส่าห์บำเพ็ญมา จนได้ปรากฏเป็นที่พอใจกันแล้ว แนะนำสั่งสอนลูกศิษย์ลูกหาเรื่อยมา จนกระทั่งทุกวันนี้กระจายออกไปมากมาย

บรรดาลูกศิษย์ลูกหา คือ ครูอาจารย์ทั้งหลายที่เป็นลูกศิษย์ของท่านมาแต่ก่อน ก็แนะนำสั่งสอนกระจายออกไป จึงมีพระกรรมฐานมาก เวลานี้มีอยู่ทั่วไปทุกภาค ไม่มีมากก็มีทั่วๆ ไป นี้ก็คือวงกรรมฐานที่เกี่ยวข้องกับการภาวนา การภาวนาจึงค่อยกระจายขึ้นในวงพระววงเณร ประชาชนในบางแห่งก็จะมีอยู่บ้าง ไม่มากก็มี เห็นว่ามันจะสิ้นสุดไปหมดแล้วแหละ เรื่องศาสนธรรมที่เลิศเลอของพระพุทธเจ้าเรา เราจึงได้อุตส่าห์พยายามประกาศสอนบรรดาพี่น้องทั้งหลายเรื่อยมา ด้วยความแน่ใจของเราทุกอย่าง

การสอน เราสอนด้วยความไม่สงสัยทุกอย่าง ไม่ว่าธรรมชั้นใด ภูมิใด เราสอนเต็มมรรดเต็มธรรมจากความประจักษ์ภายในจิตใจของเรา มาสอนพี่น้องทั้งหลาย จึงได้สอน ถ้าพูดภาษาของโลกเรียกว่า อาจหาญชาญชัย คือ เราไม่มีคำว่าสะทกสะท้าน ธรรมชาติอันนั้น มันเหนือกว่าทุกอย่างที่จะทำให้มาเกิดความสะทกสะท้าน แล้วก็ประจักษ์อยู่ที่ใจนั้นด้วย จึงได้สอนพี่น้องทั้งหลายให้มีจิตตภาวนา ทำจิตใจให้มีความสงบเย็นด้วยบทธรรมบทใดก็ได้ เช่น อานาปานสติ ระลึกลมหายใจเข้าออก โดยมีสติกำกับตลอดเวลาภาวนานั้นด้วย หรือจะเอาธรรมบทใดก็ได้เหมือนกัน โดยมีสติเช่นเดียวกันกำกับใจของเรา ให้สงบอารมณ์ของกิเลสที่มันฟุ้งซ่านตลอดเวลา

พ่อแม่ครูจารย์มั่นหนักแน่นทางตำวจิตตภาวนา

สำหรับพ่อแม่ครูจารย์มั่นของเราก็เป็น
อย่างนั้น ท่านไม่ค่อยจะให้การทำงานใดๆ เข้ามายุ่ง
ไม่เคยปรารภถึงเรื่องการเรื่องงานอะไร นอกจาก
งานด้านจิตตภาวนาโดยถ่ายเดียวเท่านั้น นี่
เป็นเนื้อ เป็นหนัง เป็นจิต เป็นใจ เป็นนิสัย
ของท่านที่ฝังอย่างลึก เป็นพื้นฐานอันสำคัญ
ของพระปฏิบัติ จึงไม่ผิดอะไรกับครั้งพุทธกาล

ที่ท่านดำเนิน ตามตำรับตำราเป็นอย่างนั้น

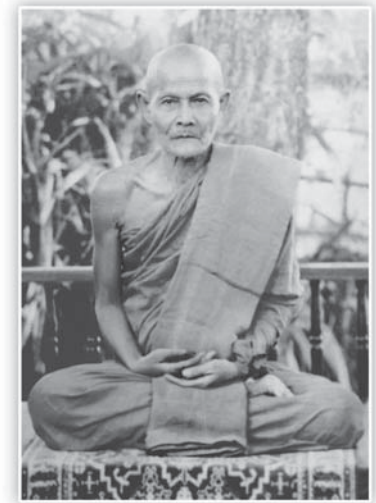
เวลาประชุมก็ดังที่ประชุมนี้ หลายๆ วันประชุมทีหนึ่ง ถ้ามีแต่
พระเณรอยู่ในนั้นไม่น่าประชุม ท่านก็ไม่ประชุม แต่ถ้ามีพระไปเที่ยวมา
อย่างนั้น ท่านมักจะประชุมพุทธธรรมะ นี่ปฏิบัติของท่าน

ท่านหนักแน่นทางด้านปฏิบัติมาก เรื่องการก่อนนั้นสร้างนี้ ทำโน้น
ทำนี้ ไม่พูดถึงเลย พูดออกมาคำใด มีแต่เรื่องความพากเพียรเพื่อชำระจิตใจ
จะพุทธธรรมดาก็เป็นอย่างนั้น จะพูดจริงพูดจัง ก็เป็นไปตามความเพียร
ทางด้านจิตใจเสียทั้งนั้น นี่เป็นนิสัยของท่าน

ในด้านความอยากให้พระที่มาอยู่อาศัยท่านได้รู้ได้เห็นในธรรม
ทั้งหลาย นี่ก็รู้สึกว่าเป็นเด่มากทีเดียว องค์ใดที่ภาวนามีความเป็นไป
อย่างไรแล้ว ท่านจะติดตามเสมอ ถ้าไม่ได้ยินมาพูดให้ท่านฟัง ท่านจะถาม
เป็นยังไงภาวนาไปถึงไหนแล้ว นั้นเรียกว่า ท่านติดตาม องค์นั้นก็กราบเรียน
ขึ้นตามเรื่องของตน แล้วท่านก็ชี้แจงแสดงให้ฟัง นี่เป็นนิสัยของท่าน ซึ่ง
ไม่ผิดอะไรกับครั้งพุทธกาลเลย ในตำรับตำราที่ท่านแสดงไว้เรื่องราวของ

ครั้งพุทธกาลกับที่ท่านพาดำเนินนั้น ไม่มีอะไรผิดแปลกกันเลย เหมือนกัน
เราจะเรียกว่าทุกกระเบียดก็ไม่ผิด มีแต่เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาทั้งนั้น

นี่เราพูดถึงงานประจำวันของท่าน เป็นมาแต่ไหนแต่ไร ตั้งแต่ท่าน
ออกปฏิบัติ ท่านไม่ยุ่งเหยิงวุ่นวายกับการก่อสร้าง ท่านเคยเล่าให้ฟัง
เสมอ มีแต่หมุนทางด้านจิตตภาวนาอย่างเดียวเท่านั้น ในเวลาเป็นหนุ่ม
งานความพากเพียรนี้เด็ดเดี่ยวอาจหาญมาก สมกับท่านเป็นผู้ฉลาดใช้
อุบายหลายแสนหลายคมสำหรับที่จะแก้กิเลส คือ มีวิธีการต่างๆ ที่จะนำมาใช้
ด้วยความคิดความชดคันของท่านเองนั่นแหละ นี่เล่าเรื่องปฏิบัติของท่าน
เพียงย่อๆ ให้เพื่อนฝูงทั้งหลายฟัง

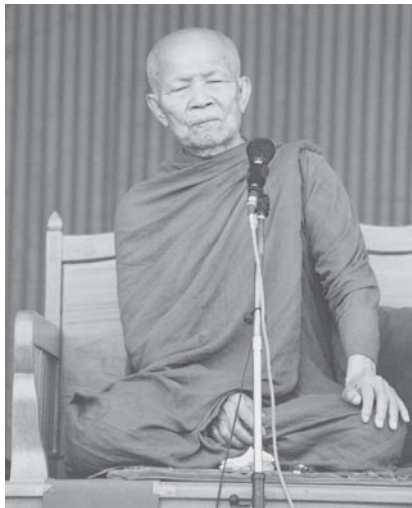
ความหมายของจิตตภาวนา

จิตตภาวนา คือ การอบรม ได้แก่ การสอดส่องมองดูจิตของตัวเอง ที่เคลื่อนไหวตลอดเวลาได้ด้วยสติด้วยปัญญา คัดเลือกกันอยู่โดยสม่ำเสมอ จิตก็สงบได้ เพราะกิเลสตัวรบกวนมันค่อยเบาบาง ๆ จิตสงบได้

นั่นล่ะ เราเห็นความแปลกประหลาดของจิตจากจิตตภาวนาของเรา จากนั้นก็เริ่ม จิตสงบเย็นแล้วสบายคนเรา ถ้าจิตไม่สบายเสียอย่างเดียว เอาสมบัติเงินทองข้าวของกองเท่าภูเขาๆ ก็ไม่มีความหมายล่ะ ความทุกข์มันอยู่กับหัวใจ มันไม่ได้อยู่กับสมบัติเงินทองกองเท่าภูเขา มันอยู่ที่หัวใจ

เมื่อเราชำระจิตใจของเรา ที่เต็มไปด้วยกิเลสตัวสร้างทุกข์ให้เรา นั้น ออกเบาบางไปโดยลำดับแล้ว จิตใจเราจะค่อยสงบแล้วสว่างไสวขึ้นมา ความทุกข์จางไปๆ ความสุขไม่ต้องหามาจากไหน หามาจากที่เคยเป็นทุกข์ เพราะกิเลสทับหัวมันอยู่นั่นเอง พอกิเลสจางไปๆ ความทุกข์จะเบาไป ธรรมจะปรากฏขึ้นมาเป็นความสงบเย็นใจ

นี่ล่ะ การปฏิบัติธรรม มรรค ผล นิพพาน มีอยู่อย่างสดๆ ร้อนๆ ท่านเรียกว่า อกาลโก มีอยู่ตลอดเวลาสดๆ ร้อนๆ เว้นแต่สัตว์โลกทั้งหลายไม่สนใจจะปฏิบัติหาอรรถหาธรรม กว่านเอาตั้งแต่กิเลส จึงมีแต่ฟืนแต่ไฟ ไปที่ไหนร้อนอยู่ทั่วโลกดินแดนนะ

๔ ประเภทของการปฏิบัติจิตตภาวนา

การภาวนานี้ก็เหมือนเราขุดน้ำบ่อนั้นแหละ ดาน้ำอยู่ตื้นก็มี อยู่ ลึกลงไปๆ ก็มี แต่มีน้ำอยู่ด้วยกัน เป็นแต่เพียงว่าลึกตื้นต่างกัน ผู้ที่ รวดเร็วอย่างชิปปาภิญญา พอหยั่งจอบหยั่งเสียมลงจ็อกๆ เท่านั้น น้ำพุ่ง ขึ้นมาแล้ว แล้วลึกกว่านั้นไปอีก ขุดลงไปอีก น้ำก็ขึ้น ชัดลงไปจนกระทั่ง น้ำข้างล่างยังไม่ขึ้น น้ำเหนือไหลเต็มหลังหมดก็มี น้ำข้างล่างยังไม่ขึ้น แต่มันก็ขึ้นได้ถ้าขุดไม่ถอย ถ้า น้ำข้างล่างยังไม่ขึ้น น้ำบนหลังก็ขึ้นก่อน น้ำเหนือ เข้าใจใหม่ น้ำเหนือแตกออก น้ำข้างล่างยังไม่ขึ้นก็มี มันลึก มันตื้นต่างกัน ท่านจึงบอกไว้หลายประเภท

สุขาปฏิบัติ ชิปปาภิญญา ทั้งปฏิบัติสะดวก ทั้งรู้ได้เร็ว นี่เป็นอันดับหนึ่ง

สุขาปฏิบัติ ทนธาภิญญา ปฏิบัติสะดวกแต่รู้ได้ช้า

ทุกขาปฏิบัติ ชิปปาภิญญา ปฏิบัติลำบากแต่รู้ได้เร็ว

ทุกขาปฏิบัติ ทนธาภิญญา ทั้งปฏิบัติลำบาก ทั้งรู้ได้ช้า

นั่น ๔ ประเภท ท่านแยกไว้หมด สัตว์โลกอยู่ใน ๔ ประเภทนี้ เพราะ ฉะนั้นจะเอามาวัดมาเทียบกันไม่ได้ ตามแต่จริตนิสัยของใครของเรา มันพอดีตัวเองจะไปเทียบกับใครก็ได้ ควรจะเร็วมันก็เร็วขึ้นมาตามนิสัย ของผู้นั้น ควรจะช้าก็ช้า แต่สำคัญที่ความอุตสาหพยายาม อันนี้เป็น พื้นฐานแห่งความสำเร็จในธรรมทุกชั้น ไม่ว่าจะขั้นเร็ว ขั้นหยาบ หรือขั้นช้า ความเพียรหนุนตลอด..ได้

ท่านไม่ให้ละความเพียร จึงว่า วิริเยน ทุกขมจฺเจติ คนที่จะล่วง จากทุกข์ไปได้โดยลำดับ เพราะอำนาจแห่งความเพียร ถ้าปล่อยความ

เพียรเสียไม่ได้เรื่อง ถึงชิปปาภิญญาก็นอนแชอยู่อย่างนั้น ฝ้ากัณอยู่
ไม่เปิดประตูให้ก็ออกไม่ได้ นอนจมอยู่ประตุนั้น พอเปิดคือ หมายถึงว่า ปฏิบัติ
บิ๊บ เปิดประตูแล้ว ฟุ้งผิงออกเลย ต่างกันอย่างนั้น มีหลายประเภท

ตุมหาเหตุ คือ โย ด้วยจิตตภาวนา

การปฏิบัติต่อจิตใจนี้สำคัญมากนะ เหตุผลกลไกที่ทำให้เดือดร้อน
วุ่นวายนี้ มีแต่ใจออกข้างนอก ไม่เห็นต้นตอมันชั้ ต้นตอมันออกจากใจ
ความคิดวุ่นวายส่ายแส่จนเป็นบ้าเป็นบอไป ออกจากนี้เจ้าของไม่รู้ งามเงา
ข้างนอก ไม่ได้ดูต้นเหตุที่มันแสดงออกไป

การภาวนาเป็นการค้นเข้าไปหาต้นเหตุของมัน กิเลสตัวทำลายโลก
ก็อยู่ที่นี้ ธรรมชาติให้โลกรมเย็นก็อยู่ที่ใจดวงเดียวกันนี้ เมื่อจ่อจิตเข้าไป
สติเข้าไปตรงนี้ ท่านเรียกว่า ภาวนา ก็ไปเห็นต้นเหตุนี้ละ กิเลสก็เห็น
มันจะแสดงออกแบบไหนๆ เห็น ธรรมะก็จะเริ่มแสดงตัวขึ้นมา ต้องดูใจนะ
ถ้าไม่ดูใจ ตายทิ้งเปล่าๆ กับความวุ่นวายที่เป็นไปจากใจ ตามดิ่งมเงา
ไปกับมัน พอเข้ามาหาต้นตอมันแล้วจะระงับดับได้ๆ

ไม่มีใครดูจิต มีพุทธศาสนา คือ คำสอนพระพุทธเจ้าเท่านั้นดูจิต
ซึ่งเป็นต้นเหตุ แล้วดับได้ที่จิต เลิศเลอขึ้นมา คือ ศาสดา เพราะเข้าไปดู
ต้นเหตุมัน ไม่ได้ดูที่นี้ มีก็โลกก็แบบเดียวกันหมด เป็นไฟเผาโลกไปตามๆ
กันหมด ถ้าได้เข้าดูในจิตแล้วจะเห็นที่ระงับดับกัน

เพราะฉะนั้นการภาวนา เฉพาะอย่างยิ่งเราเป็นนักปฏิบัติ ขอให้
ดูจิตตัวเองให้ดี วันหนึ่งๆ มันคิดเรื่องอะไรต่อเรื่องอะไร ออกจากใจทั้งนั้น
ไปวาดภาพสิ่งนั้นเป็นอย่างนั้น สิ่งนี้เป็นอย่างนี้ ออกจากใจทั้งหมดเลย
พอย้อนเข้ามาแล้วเรื่องภายนอกก็จะสงบ เพราะตัวนี้ถูกตีถูกต้อนกัน
ถูกทำลายกัน เรื่องนอกก็ค่อยเบาบางๆ สุดท้ายก็จะไปเห็นเด่นชัดอยู่ที่
จิตดวงเดียว กิเลสกับธรรมพัดกันอยู่ภายในนี้ พอกิเลสขาดสะบั้นลงไปหมด
เรื่องทั้งหลายในสามแดนโลกธาตุไม่มีเลย นั่นพึงชั้ ก็มีกิเลสเท่านั้น
ที่ก่อควนบิ๊บคั้นโลกให้หาความสุขไม่ได้

โลกไหนก็โลกเถอะ มันเป็นโลกกิเลสเต็มอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกด้วยกัน ถ้าไม่ได้ชำระแล้วเป็นอย่างนี้ด้วยกัน ถ้าชำระแล้วจะสงบเข้ามาๆ จนกระทั่งเห็นอยู่จุดเดียวๆ แยกเข้าไปตรงไหนเห็นตรงนี้แล้ว มันไปคิดเรื่องใดปรุ้งเรื่องใด ดีชั่วประการใดๆ จะออกจากนี้ๆ สติปัญญาเมื่อทันกันเข้าไปๆ มันแยกออก มันรู้ทันทีๆ สุกทำยดับไม่มีเหลือสิ่งที่เป็นภัยเหลือแต่มหาคุณล้นค่า พระพุทธเจ้าทรงมหาคุณอันล้นค่า แล้วนำวิธีการที่ถูกต้องแม่นยำมาสั่งสอนสัตว์โลก

เราเป็นลูกชาวพุทธ ควรจะยึดเอานี้มาปฏิบัติ คุมหาเหตุภายในจิตใจของเราบ้าง อย่าดี้นภายนอกตามกิเลสมันหลอก ไม่มีใครได้สมหวังแหละ มีแต่ผิดหวังกันทั้งนั้น ถ้าหมุนเข้ามาภายในนี้จะสมหวังไปเป็นลำดับลำดับพากันจำเอานะ วันนี้จะไม่พูดมาก บอกแต่จุดมหาเหตุสำคัญ ให้พากันภาวนา โลกจะเห็นความสำคัญของพุทธศาสนาได้จากการภาวนา และจะเป็นภัยตลอดไปก็เพราะไม่สนใจ คุมหาเหตุ คือ ใจ ด้วยจิตตภาวนา อันนี้ไม่มีสิ้นสุด ทุกข์ตลอดเลย

เออะที่นี้จะให้พร

กายกับใจไม่ใช่อันเดียวกัน

ใจนี้ถ้าได้รับการอบรม ดังที่ท่านสอนไว้ว่าอบรมภาวนา คือ พุทโธ ธัมโม สังฆโม เป็นต้น อยู่โดยสม่ำเสมอ ในวันคืนหนึ่งๆ ไม่ให้ขาดทำอยู่ทุกวี่ทุกวัน ให้ได้ทุกวัน จิตใจนี้จะเป็นความสว่างามขึ้นมากภายในท่ามกลางแห่งร่างกายนี้แหละ

ร่างกายเป็นเรือนร่างของใจ ใจเป็นผู้อยู่ในท่ามกลางแห่งร่างกายนั้น แต่ใจนี้ยังไม่ได้รับการอบรม กระแสของจิตจึงชานไปทั่วสรรพางค์ร่างกาย พร้อมกับความอุปาทานยึดมั่นถือมั่น ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นตนของตนเสียทั้งหมด คนทั้งคนกับใจจึงบวกเป็นอันเดียวกัน ว่าเป็นคน เป็นสัตว์

เมื่อเราได้ทำการอบรมจิตใจของเราแล้ว เรื่องของใจกับเรื่องของกายมันจะแบ่งกันไปเอง แบ่งสันปันส่วนกันไปเรื่อย ๆ จิตใจจะสงบตัวเข้ามา แล้วมองเห็นร่างกายนี้ว่าเป็นอันหนึ่งที่เป็นเรือนร่างของใจ เป็นที่อยู่ที่หลบซ่อนของใจ วางนก็ได้ ใจก็สงบเข้ามา

เมื่อได้รับการอบรมให้สงบเข้ามาหนักเข้าๆ ใจสว่างไสว ใจรวมตัวมาเป็นชิ้นหนึ่งชิ้นเดียว ก้อนหนึ่งก้อนเดียว ร่างกายเป็นอันหนึ่งต่างหากที่นี้แยกกันได้ เช่นอย่างเราเอาผลไม้ผลหนึ่งมาวางบนจาน จานนี้เป็นจาน ผลไม้เป็นผลไม้ แม้จะอยู่ด้วยกันก็ไม่ใช่อันเดียวกัน จานเป็นจาน ผลไม้เป็นผลไม้ ฉันทใดก็เหมือนกัน ร่างกายกับใจ ร่างกายเหมือนกับภาชนะ จิตใจเหมือนกับผลไม้ อยู่ด้วยกันแต่ไม่ใช่อันเดียวกัน จิตใจย่อมกลั่นกรองตัวเองให้มีความแปลกต่างจากร่างกายเข้ามา หดย่นเข้ามาเป็นความสงบร่มเย็นภายในใจ เมื่อจิตมีความสงบร่มเย็นแล้วจะแสดงความผ่องใส แปลกประหลาด ตลอดถึงความอัศจรรย์เป็นชั้นๆ ขึ้นไปภายในจิตใจ

ไม่มีใครบอกก็รู้อย่างเดียวว่า กายกับใจไม่ใช่อันเดียวกัน ใจ คือ หักรู้ กายนี้เป็นเครื่องมือของใจไม่ใช่หักรู้ ที่อวัยวะต่างๆ ของเรารู้นั้นเป็นกระแสของใจ ซ่านไปตามสรรพางค์ร่างกาย และประสาทส่วนต่างๆ ให้รับรู้ต่างๆ กัน ตารับรู้ในทางเห็น หูรับรู้ในทางได้ยิน จมูกรับรู้ในกลิ่น ลิ้นรับรู้ในรส กายรับรู้ในสัมผัสต่างๆ อะไรสัมผัสรู้ๆ นี้ออกมาจากใจ คือ กระแสของความรู้ซ่านไปตามสรรพางค์ร่างกายนี้ ร่างกายจึงรู้ได้ทุกสัต์ทุกส่วนอาศัยใจออกไป

ทีนี้พอใจหดเข้ามาเสียเท่านั้น ตาก็เป็นตาเฉยๆ เหมือนตาไม้ไผ่ หูก็เป็นหูกระโถน หูกะทอไป เป็นอย่างนั้นไปเรื่อยๆ พอ ใจ คือ ความรับทราบนั้นหดตัวเข้ามาสู่หลักเดิมของตน คือ ใจแท้ กระแสของใจเข้ามาสู่ใจนี้แล้ว สิ่งเหล่านั้นก็เป็นเหมือนก่อนไม้ก่อนฟันไปหมด

จิตตภาวนาเป็นงานสำคัญที่จะรู้ภพชาติ

การพิสูจน์เรื่องการเกิด การตาย แบบสามัญทั่วไปนั้น จะพิสูจน์จนวันตายหรือก็ปักกี้กัลป์ ก็เหมือนกับเที่ยวดูรอยเท้าของสัตว์บนอากาศนั้นแล หากความหมายไม่ได้ เสียเวล่ำเวลาเปล่าๆ ฉะนั้นงานที่จะให้รู้จริงเห็นจริงในธรรมที่กล่าวมานี้ จึงเป็นงานใหญ่โตรโหนาน ยากลำบากหรือหนักยิ่งกว่างานอื่นใดบรรดาที่โลกทั้งหลายเคยทำกันมา

ดังพระพุทธเจ้าทรงเสาะแสวง หรือทรงบำเพ็ญพระบารมีมาเท่านั้นเท่านั้นกับซึ่งเป็นปริยาย ถ้าเป็นต้นไม้ก็เปรียบได้กับกิ่งก้านสาขาดอกใบของไม้ต้นนั้นไม่ใช่รากแก้วอันสำคัญ รากเหง้าเค้ามูลของบารมีที่จะยังใจให้มีความเจริญรุ่งเรืองเต็มที่ก็เหมือนกัน ได้แก่ จิตตภาวนา นี่เป็นหลักสำคัญมาก แต่เป็นธรรมเกี่ยวโยงแยกกันไม่ออก การให้ทาน การรักษาศีล ออกไปจากอวัยวะต้นไม้อันเดียวกัน คือ ออกจากจิตดวงเดียว

เมื่อสรุปเพื่อให้รู้ให้เห็นองค์ตถาคตอย่างแท้จริงในหลักธรรมชาติที่กล่าวว่า ตถาคตทั้งหลายนั้นคืออะไร อยู่สถานที่ใดนั้น ต้องรวมลงในจิตตภาวนา นี้แลเข้าในจุดที่ว่า ศาสนธรรมเป็นเครื่องชักฟอกสิ่งสกปรกรกรุงรังทั้งหลายภายในจิตใจออกด้วย ศรัทธาธรรม วิริยธรรม ขันติธรรม สติธรรม ปัญญาธรรม เป็นต้น

เมื่อธรรมมีมากน้อยซึมซาบเข้าถึงใจ ย่อมเป็นเครื่องสนับสนุนเป็นเครื่องชักฟอกใจโดยลำดับ สิ่งทั้งหลายที่สกปรก เคยมิดมิดปิดหัวใจมาเป็นเวลานานและหนาแน่นเพียงไร ก็ค่อยจางออกไปๆ เพราะอำนาจแห่งธรรมที่แทรกเข้าไปไม่หยุดไม่ถอย ด้วยอำนาจแห่งความเพียรเป็นสำคัญ

ดังนั้น งานจิตตภาวนาจึงเป็นงานสำคัญมาก เพราะเป็นงานที่จะให้ถึงจุดสุดยอดแห่งความจริงทั้งหลายทั้งภายในและภายนอกทั่วโลก

แดนดิน ตลอดไตรโลกธาตุจะมารวมอยู่ในจิตนี้

ผู้ไปเกิดในปรโลก ภพไหนต่อภพไหนในสามภพนี้ มีก็กำเนิด นับไม่ถ้วน ก็คือ จิตดวงนี้เป็นตัวยื่นโรงพาให้เกิด เพราะฉะนั้นเวลาปฏิบัติ กำจัดกิเลสลงไปโดยลำดับภายในจิตนี้ กิเลสจึงรวมตัวเข้าไปสู่จิตดวงนี้ ที่จะรู้จะเห็นอย่างเปิดเผยขึ้นกับตัว ที่เรียกว่า สนฺทกฺกจิโก

งานนี้จึงเป็นงานใหญ่โตมาก ดังพระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญมา ที่เคย ได้อธิบายหลายครั้งหลายหนแล้ว ทรงสละเป็นสละตาย ทรงถวายชีวิต เพื่อธรรม เพื่อความเป็นศาสดาของพระองค์ และเพื่อความเป็นศาสดา ของโลก จนกลายเป็นศาสดาของโลกขึ้นมาเพราะความพากเพียร

จิตตภาวนานี้แล คือ งานของพระโดยตรง พระพุทธเจ้าแลสาวก ประเสริฐเลิศโลก เพราะงานจิตตภาวนานี้แล แต่งานจิตตภาวนาธรรมนั้น จะทำอะไรจึงจะถูกตามเป้าหมายของงานจิตตภาวนา และขึ้นส่วนของงานที่ทำและผนวกกันเข้าเป็นจิตตภาวนานั้น คืออะไรบ้าง เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เป็นต้น เหล่านี้แลที่พระพุทธเจ้าและอุปัชฌาย์ทรงมอบ และมอบให้กุลบุตรยึดไปประกอบเป็นองค์จิตตภาวนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน คือ พวกเรา

ทรงมอบกรรมฐานห้าเหล่านั้นให้เป็นหน้าที่ของอุปัชฌาย์ เพื่อฝึกอบรมสัทธวัหาริกของตนในขณะบวชและเวลาต่อไปโดยย่อพอเหมาะ กับกาลเวลาที่มีน้อยกว่า เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เพียงเท่านั้นก่อน จากนั้นก็ชี้แจงกระจายไปถึงอาการ ๓๒ ซึ่งมียู่ในร่างกายของเราจนตลอด ทั่วถึง....

.....นี่ละการรื้อภพหรือชาติด้วยงานอันสำคัญที่กล่าวมา พระพุทธเจ้า และสาวกทั้งหลายท่านดัดดวงเอามรรค ผล นิพพาน ด้วยงานจิตตภาวนานี้ และข้ามโลกข้ามสงสารไปอย่างอัศจรรย์ ทั้งๆ ที่ท่านก็เป็นมนุษย์เหมือนเรา

ท่านทำไมทำได้ กลายเป็นผู้วิเศษวิโสเหนือโลกสมมุติทั้งปวงได้กราบไหว้ท่าน พวกเราเป็นอย่างไร ท่านดำเนินงานอย่างไร งานชนิดใดที่ท่าน ทรงบำเพ็ญและบำเพ็ญ บรรดาสาวกทั้งหลายจึงได้เป็นอย่างนั้น แล้ว งานนั้นก็ได้มอบไว้แล้วกับเราทั้งหลาย คือ งานจิตตภาวนา อันเป็นงาน สำคัญที่จะรื้อภพหรือชาติให้กระจ่างแจ้งภายในจิตเช่นเดียวกับครั้งพุทธกาล ไม่ได้นอกเหนือ หรือยิ่งหย่อนกว่ากันเลย ทำไมพวกเราจะทำไม่ได้ จะเป็นไปไม่ได้ จะบรรลุไม่ได้ เมื่อความพากเพียรและสติปัญญาศรัทธามีอยู่ ปฏิบัติอยู่แบบลูกศิษย์ตถาคตนะ

อำนาจแห่งบุญกุศลเป็นเครื่องย่นวัฏจักรวัฏจิต

การก้าวเดินของวัฏจักรวัฏจิตนี้ไม่มีที่สิ้นสุดจุดหมายปลายทาง นอกจากบุญกุศลเท่านั้นจะเป็นเบรคห้ามล้อ จะตัดเครื่องวัฏวนทั้งหลายที่ยืดยาวนานให้หดสั้นเข้ามาๆ ด้วยอำนาจแห่งบุญกุศลนี้

คำว่า ยืดยาวนาน คืออย่างไร คือ ธรรมดาของจิตนี้จะต้องเวียนเกิดเวียนตายอยู่อย่างนี้เรื่อยไปด้วยวิบากกรรมดีชั่วต่างๆ ทีนี้เมื่อวิบากกรรมอันดีมีจำนวนมากเข้าๆ ก็เป็นเหตุให้ตัดภพตัดชาติที่ยืดยาวสาวโส้นให้ย่นเข้ามาๆ เช่น อย่างจะเกิดจะตายอีกประมาณสักหมื่นชาตินี้ก็ย่นเข้ามา ย่นเข้ามา พันชาติย่นเข้ามา ร้อยชาติย่นเข้ามา จนกระทั่งถึงเจ็ดชาติ

ดังที่ท่านแสดงไว้ว่า ท่านผู้ตกระแสแห่งธรรม ได้แก่ พระโสดา พระโสดาบัน แปลว่า ผู้ถึงกระแสแห่งพระนิพพาน หรือกระแสแห่งวิวิฏฐะ ได้แก่ ความหยุดก็แห่งความเกิดตายทั้งหลาย มีพระพุทธเจ้าเป็นองค์สำคัญพระองค์แรก นี้เรียกว่า โสดา คือ กระแสแห่งวิวิฏฐะจรเข้าถึงจิตใจแล้วอย่างมากท่านผู้สำเร็จพระโสดาจึงเกิดอีกเพียงเจ็ดชาติเท่านั้น

นี่ก็คือ อำนาจแห่งบุญแห่งกุศล เป็นเครื่องย่นวัฏจักรวัฏจิตที่เคยหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงมามากต่อมากนั้น ให้หดสั้นเข้ามา สั้นเข้ามา จนกระทั่งถึงเจ็ดชาติ ย่นเข้ามาในท่ามกลางอีก ก็อีกสามชาติ นี้หมายถึง พระโสดา ชั้นต่ำจะเกิดตายอีกเพียงเจ็ดชาติ แต่อย่างไรก็ไม่ไปบายนุมิต้องไปทางดีโดยถ่ายเดียวเท่านั้น สามชาติท่ามกลาง อย่างอุกฤษฏ์หนึ่งชาติ คือ เกิดขึ้นมาบรรลุประโสดาแล้ว แม้จะเกิดขึ้นอีกก็เพียงชาติเดียว นี้แยกได้เป็นสอง คือ สำเร็จพระโสดาในชาตินั้นแล้ว สามารถบำเพ็ญตนให้ได้ บรรลุอรหัตบุคคลในชาตินั้นก็เป็นได้ ท่านเรียกว่า เอกพีซี คือ มีพีซีที่จะให้เกิดให้ตายอีกเพียงชาติเดียวเท่านั้น

จึงขอให้พี่น้องทั้งหลายได้นำธรรมะทั้งหลายที่ได้ยินได้ฟังนี้ ไปประพฤติปฏิบัติ อุตส่าห์พยายามลากเข็นตัวของเรา ที่มันแน่นอน หรือไม่แน่นอนในจิตใจของเราเวลานี้ ตายแล้วจะไปเกิดที่ไหน จะไปเกิดที่ภพที่ชาติให้มันหดมันย่นเข้ามา จนถึงเกิดความแน่ใจภายในจิต

สำหรับความแน่ใจนี้จะเกิดได้ในวงพุทธศาสนาของเราไม่ต้องสงสัย เฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติภาวนาอันนี้ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนเลย ประจักษ์เข้ามาๆ ย่นเข้ามาเห็นประจักษ์ในใจ จนกระทั่งใจอึมหมอด ทุกสิ่งทุกอย่างแล้วปล่อยหมด ในบรรดาที่ใจเคยติดเคยพันลุ่มหลงมกมาย มาตั้งแต่ก่อน สลัดปัดทิ้งออกหมด เพราะไม่มีอะไรเหนือคำว่าพอแล้ว สลัดหมด อยู่กับความพอ พอดี

ความสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี

จิตดวงนี้เวลามันโง่ โง่จริงๆ นะ พระอาทิตย์จะพันดวงก็ตาม ไม่มีอะไรมืดยิ่งกว่าใจที่กิเลสปิด กิเลสปิดเสียเท่านั้น พระอาทิตย์ร้อยดวงไม่มี ความหมายเลย พอธรรมสอดเข้าไปปั๊บ พระธรรมนี้แจกว่าพระอาทิตย์ ร้อยดวง เป็นพันดวงก็สู้ธรรมไม่ได้ นตฺถิ ปญฺญาสมา อาภา ความสว่างไสว นั้นเสมอด้วยปัญญาความรู้แจ้งเห็นจริงของพระพุทธเจ้าไม่ได้เลย ขึ้น พระพุทธเจ้าแล้ว พุทฺกกลาง ๆ ว่า ความสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี

ปัญญานี้จะขึ้นมาจากจิตตภาวนานะ ไม่ใช่ช้อยเฉยๆ ปัญญา จะสว่างมาไม่มีทาง อย่าไปคิดเดานะ ว่าอยู่ๆ ปัญญาจะสว่างไสวขึ้นมา ปัญญาต้องมีจิตตภาวนาเข้าเบิกทาง พอเบิกทางแล้วปัญญาจะค่อย ไหวตัวออกมาๆ เรื่อย ทีนี้สิ่งที่มีดดำทั้งหลายมันจะค่อยจางไปๆ เพราะ จิตตภาวนานี้รวมพลังเข้าไปเป็นกำลังชักฟอก สิ่งที่มีหม่อมมืดคือทั้งหลาย ให้กระจายออกๆ ด้วยจิตตภาวนา

เวลาจิตตภาวนามีหลักใจเล็กน้อยเพียงไรนี่ จิตใจจะค่อยขยาย ตัวออกไป สว่างไสว จะเห็นโทษเห็นคุณของตัวเองไปในขณะเดียวกัน เมื่อเราพิจารณาแล้ว โทษมันมีอยู่แล้วในจิตใจ ตอนที่เรายังไม่ได้พิจารณา ทางด้านจิตตภาวนา พอเราพิจารณาทางด้านจิตตภาวนา แล้วจะเห็นโทษ ไปในตัวของมัน เมื่อเห็นโทษแล้วมันก็ค่อยบัตออกๆ สว่างไสวออกไป นี่ละเรื่องจิตตภาวนาสาคัญมากที่สุด

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต

ท่านจึงแสดงไว้ว่า โย ธมฺมํ ปสฺสตี โสมี ปสฺสตี นาม. ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเรตถาคต ท่านไม่หมายคำว่า พระสรีระเป็นตถาคต นั้น เป็นแต่เพียงเรือนร่างของตถาคต คือ ของศาสดา ได้แก่ พระจิตที่เลิศเลอ ครองพระสรีระอยู่นั้น เวลาพระองค์ปรินิพพานไปแล้วก็เป็นธรรมตา เช่นเดียวกับโลกทั่วไป ที่ล้มหายตายจากพลัดพรากกันไป แต่ ธรรม นั้น คือ ใจ ใจนี้ไม่เคยตาย

พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ก็คือ ธรรมอันเอก ธรรมอันเอกนี้แลที่ท่านว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรตถาคต คือ เห็นธรรมนี้ เริ่มมาตั้งแต่จิต ของเราสงบเยือกเย็นจากการปฏิบัติธรรม เช่น นักภาวนา จิตเริ่มสงบร่มเย็น เริ่มมองเห็นศาสดาแล้ว คือ ธรรม ได้แก่ สมถธรรม สงบเย็นเข้าไป สว่างไสว เข้าไปเท่าไร ก็เห็นองค์ศาสดาชัดเจนเข้าไป เรียกว่า ศาสดาแท้ที่อยู่ที่ใจ

ใจได้รับธรรมเป็นเครื่องบำรุงส่งเสริมมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งเห็น ศาสดาองค์เอกมากขึ้นๆ เป็นลำดับลำดับ นี่ละ ศาสดาแท้ คือ ธรรม จะปรากฏขึ้นที่ใจของผู้ปฏิบัติธรรม ปฏิบัติไปมาก จิตมีความสว่างไสวเท่าไร ก็ยิ่งทรงความสุข เพิ่มความสุขขึ้นมากๆ สิ่งเลวร้ายทั้งหลายก็ค่อยจางไปๆ หัวใจดวงนั้นครองความสุขกับธรรมไปโดยลำดับลำดับ นี่เรียกว่ากราบไหว้ พระพุทธเจ้าอยู่ตลอดเวลา ด้วยอำนาจแห่งธรรมครองใจของเรา

ท่านจึงว่า ผู้ใดอยากเห็นตถาคตให้ปฏิบัติธรรม ผู้ปฏิบัติธรรม เห็นธรรมนั้นแล ชื่อว่าผู้เห็นตถาคตไปโดยลำดับ ท่านไม่ได้บอกว่ให้ไป ดูเมืองอินเดีย เมืองไหนๆ ที่ท่านประสูติ ตรัสรู้ ปรินิพพาน ท่านให้ดูใจ ของเรา ชำระใจของเราที่มีสิ่งมีหม่อมอยู่ภายในนั้น ด้วยอรรถด้วยธรรม คือ ความ پاکความเพียร ความอดุสสำหรับพยายาม เจริญเมตตาภาวนา

บำเพ็ญทาน รักษาศีล อบรมจิตใจของตน นี้เรียกว่า ให้พยายามเข้าเฝ้า
พระพุทธเจ้าที่ตรงนี้

เมื่อเข้าเฝ้าตรงนี้แล้วก็เท่ากับเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าที่เมืองอินเดีย
ยังใกล้ชิดติดพันกว่านั้นอีก พระพุทธเจ้าปรินิพพานที่เมืองอินเดียนั้นเป็น
เหมือนโลกทั่วไป ใครเกิดที่ใด ควรจะตายที่ใด ไม่ว่าสัตว์ว่าบุคคลเกิดได้
ตายได้ทั่วไป ไม่เป็นสาระสำคัญอะไรยิ่งกว่ากรรมภายในจิตใจ พระพุทธเจ้า
เลิศเลอที่กรรมภายในพระทัย เราทั้งหลายก็ควรจะปฏิบัติตนให้สมชื่อ
สมนามว่า เราเป็นลูกชาวพุทธ

พระธรรมย่อมรรักษาศีลปฏิบัติธรรม

ในธรรมะของพระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจาร์
แปลว่า พระธรรมย่อมรรักษาศีลปฏิบัติธรรม จะเห็นผลเป็นชั้นๆ ประจักษ์
ใจของตน ผู้ปฏิบัติในทาน คือ เป็นผู้เสียสละเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น
เรียกว่า ทาน เมื่อทานเข้าจนเกิดความเคยชินแก่จิตใจแล้ว จะรู้สึกมี
ความเยือกเย็นภายในใจ ถ้าไม่ได้ให้ทาน ได้ขาดไปเสียในเวลาที่เคยทำ
ใจจะรู้สึกว่าเหว ไม่เป็นที่สบาย

เคยรักษาศีล ถึงวันเข้ามาแม้จะมีกิจการยุ่งยากขนาดไหน ใจก็มี
ความมุ่งหวังต่อศีลตนเสมอ เมื่อรักษาจนมีความเคยชินต่อศีลแล้ว ถ้าได้
ขาดเสียในวันใดวันหนึ่ง รู้สึกเสียใจที่วันนี้ได้ทำตัวให้ขาดประโยชน์ไป
การอบรมจิตใจ ที่เรียกว่า ภาวนา ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ทั้งสาม
ประเภทนี้เมื่อได้ทำให้เกิดความเคยชินภายในใจแล้ว จะปรากฏเป็นความ
ร่วมเย็นภายในใจเสมอ

คำว่า พระธรรมย่อมรรักษาศีลปฏิบัติธรรม ไม่ให้ตกไปในที่ชั่วนั้น
ไม่ได้หมายเรื่องอนาคตโดยถ่ายเดียว แต่หมายเอาเรื่องปัจจุบันของตัวด้วย
คือ ผู้ปฏิบัติดีต่อบ้านเมือง ไม่ทำผู้อื่นให้เดือดร้อนโดยการกระทำผิดของตน
ตัวเองก็มีความเยือกเย็น และไม่มี ความเดือดร้อนสงสัยภายในใจว่า จะถูก
โทษทัณฑ์อันใดให้ได้รับความลำบาก เพราะการกระทำของตนสะอาด
จิตใจก็เยือกเย็น อยู่ที่ไหนก็สบาย ยิ่งได้ปฏิบัติคุณธรรมเข้าภายในใจ
จะเป็นการให้ทาน การรักษาศีล หรือการเจริญภาวนา ก็ยังมีความรู้สึก
เยือกเย็นภายในใจเป็นลำดับๆ

เฉพาะอย่างยิ่งการอบรมจิตใจ จะปรากฏผลที่เด่นชัด แม้อำนาจ
แห่งทาน อำนาจแห่งศีล ที่ตนเคยให้ทานและรักษาศีลมา ก็จะมาเข้าสู่

จุดเดียว คือ ความสงบแห่งใจ เพราะฉะนั้นใจผู้อบรมด้วยดี จึงเป็นที่รวมแห่งคุณงามความดีทั้งหลาย

เราจะทำมาแต่อดีต ก็ภพ ก็ชาติ ก็กัป ก็กาลปี เมื่อใจได้ปรากฏเป็นความสงบเข้าแล้วเท่านั้น อำนาจแห่งคุณธรรมทั้งหลายจะมารวมอยู่ที่จุดเดียวทั้งสิ้น แม้จะจำมีวัน ปี เดือน ที่ตนทำมา หรือจำชาติภพ ที่ตนทำมาไม่ได้ก็ตาม แต่ผลที่ปรากฏนั้นจะปฏิเสธไปจากจิตใจที่ตนกำลังรู้อยู่ไม่ได้ นี่ท่านก็เรียกว่า พระธรรมย่อมรักษาผู้ปฏิบัติธรรม ไม่ให้เกิดความเดือดร้อนภายในใจ

พระธรรมคอยเตือนนักภาวนา

ธรรมอยู่ที่ใจ คนมีภาวนาและมีจิตใจเป็นอรรถเป็นธรรม มีความสงบร่มเย็นแล้วจะแสดงอาการได้ออกมาทางด้านจิตใจนี้ พระธรรมท่านจะเตือนภายใน ท่านจะมีเตือน หากรู้เองสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม และมีธรรมสัมผัสใจ มีธรรมหล่อเลี้ยงน้ำใจแล้ว ความเคลื่อนไหวจะไปทางผิด ถูก ชั่ว ดี ประการใดบ้าง พระธรรมที่อยู่กับใจ ท่านจะสะกิดออกมา อย่างน้อยสะกิดออกมา เตือนเล็กๆ น้อยๆ ออกมา บางทีขู่เข็ญก็มี

ธรรมมีหลายประเภท เราจะว่าตั้งแต่ครูบาอาจารย์แนะนำสั่งสอน ดูด่าว่ากล่าวหรือ ธรรมดูด่าเราก็มึนใจ ท่านทั้งหลายอยากทราบ ธรรมดูด่าเรา ให้ภาวนาเข้าไปซิ ธรรมดูด่าอย่างเผ็ดร้อนก็มีนะ อย่างนี้মনवलอ่อนหวานก็มี ธรรมดาก็มี แบบกระชิบกระชาบก็มี นี่จะเกิดขึ้นจากนักภาวนา ที่มีธรรมภายในใจ เป็นอื่นไปไม่ได้ว่างั้นเลย นั่นละ เรียกว่า ธรรมเกิด ถ้าทำไม่ดีอะไร ธรรมจะเตือนๆ เตือนเรื่อยๆ ถ้าควรจะหนัก ธรรมก็หนัก แบบขู่เข็ญเลยทีเดียวก็น่า

นี่เห็นไหม ถ้าหากว่าการดูด่าว่ากล่าวของเราที่นำมาใช้ต่อโลกทุกวันนี้ เป็นความเสียหายไปแล้ว พระธรรมท่านก็แสดงออกมาก่อนแล้วภายในจิตใจ ควรขู่เข็ญ ท่านขู่เข็ญ ควรดู ท่านดูภายในใจ ก็ดูให้ดี ดีเท่าไรก็ยิ่งทำให้เลิศให้เลอขึ้นไป ไม่ได้ดูให้เลวทรามให้เสียหาย จะเป็นอะไรไป ดูภายในก็ดี ดูออกมาภายนอกก็ดี ดีทั้งนั้นละ ถ้าเป็นของดี ถ้าเป็นของไม่ดี อยู่ภายในก็ไม่ดี ออกมาข้างนอกก็ไม่ดี ไม่มีอะไรดีเลย ก็คือ ของไม่ดีนี้ละ พระธรรมท่านแสดงไว้อย่างนี้ แสดงได้อย่างนี้ในใจของเราละ